

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

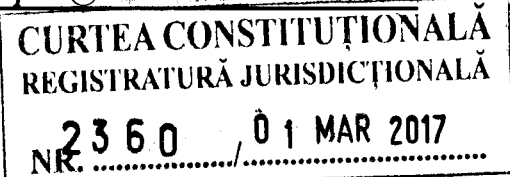
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 76112 București 40, România

Telefon: (+40-1) 312 34 84; 335 62 09 Fax: (+40-1) 312 43 59; 335 62 09

Internet : <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.2324A/2016

Domnului

Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU

Președintele Senatului

În temeiul art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Guvernul României și a constatat că Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori este neconstituțională, în ansamblul său.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

Prof. univ. dr. Valer DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.2324A/2016

DECIZIA nr.62
din 7 februarie 2017

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru
completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind
contractele de credit pentru consumatori**

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, obiecție formulată de Guvernul României, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa 5/6768/24 octombrie 2016, Guvernul României a trimis Curții Constituționale sesizarea de neconstituționalitate formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.9936 din 24 octombrie 2016 și constituie obiectul Dosarului nr.2324A/2016.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, Guvernul susține încălcarea dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, potrivit căroră „*În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.*” Această

regulă constituțională circumscrie activitatea de legiferare în limitele și în concordanță cu Legea fundamentală, în condiții de calitate a normelor. Pentru ca legea să fie respectată, aceasta trebuie cunoscută și înțeleasă de subiecții de drept, iar pentru a fi înțeleasă, trebuie să fie suficient de precisă și previzibilă, în scopul de a oferi securitate juridică destinatarilor săi. În doctrina de specialitate s-a reținut că o normă este previzibilă atunci când oferă o anumite garanție contra atingerilor arbitrare ce i-ar putea fi aduse de către puterea publică. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul european, și anume principiul încrederii legitime. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, principiul încrederii legitime impune ca legislația să fie clară și predictibilă, unitară și coerentă; de asemenea, impune limitarea posibilităților de modificare arbitrară a normelor juridice (adică pe baza unor criterii de oportunitate conjuncturală) și stabilitatea regulilor instituite prin acestea.

4. Or, Guvernul apreciază că dispozițiile legii care face obiect al sesizării de neconstituționalitate instituie un regim legal într-o formă care încalcă mai multe prevederi din Legea fundamentală și din legi aflate în vigoare, respectiv Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă. Legea cuprinde norme neclare ce pot genera incoerență în aplicare, precum și confuzie instituțională între diferitele structuri implicate în procesul de aplicare, astfel: art.I pct.1 (referitor la art.49¹ alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010) instituie, prin norme vagi și imprecise, dar cu caracter imperativ, interdicția de a se introduce în actele adiționale de conversie alte prevederi decât cele impuse prin legislație; art.I pct.1 (referitor la art.49¹ alin.(3) și (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010), sub aspectul aplicabilității normei, poate conduce la blocaje provocate de aplicarea neunitară și arbitrară, cu încălcarea principiului securității juridice. Aceste prevederi încalcă principiul relativității efectelor contractului, instituit de art.1270 alin.(1) din

Codul civil, potrivit căruia „*Contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante*”, nu poate să profite și nici să lezeze interesele altor persoane.

5. Autorul sesizării susține că Legea pentru completarea Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori încalcă și prevederile art.11 și art.15 alin.(2) din Constituție. Astfel, cu toate că statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce îi revin din tratatele la care este parte și conform art.4 alin.(3) din Tratatul privind Uniunea Europeană, „*Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii*”, prin adoptarea legii criticate legiuitorul român nu a respectat prevederea art.23 alin.(5) din Directiva 17/2014 a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/UE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr.1093/2010, potrivit căreia „*Statele membre pot să reglementeze mai în detaliu împrumuturile în monedă străină, cu condiția ca o astfel de reglementare să nu fie aplicată cu efect retroactiv*”. Guvernul apreciază că aplicabilitatea legii criticate inclusiv asupra contractelor de credit în derulare la data intrării sale în vigoare contravine principiului neretroactivității legii civile care refuză incidența legii noi asupra situațiilor anterioare, care s-au născut și au produs efecte juridice sub imperiul legii vechi.

6. Guvernul susține, de asemenea, încălcarea principiului egalității în drepturi a cetățenilor, consacrat de art.16 din Constituție, întrucât prevederile Secțiunii 2¹ introduse prin legea criticată, deși intitulată „*Informații și drepturi ce trebuie incluse în contractele de credit în monedă străină*”, sunt aplicabile doar pentru creditele acordate în franci elvețieni, împrejurare ce este de natură a genera o discriminare a consumatorilor care au credite în lei sau în alte valute.

7. Pe de altă parte, Guvernul mai arată că riscurile asupra stabilității financiare și asupra cadrului macroeconomic, coroborate cu înrăutățirea percepției mediilor investiționale generată de lipsa de predictibilitate în procesul legislativ, într-un context marcat de volatilitate pe piețele financiare, ar putea conduce la deprecierea rating-ului de țară pentru România care, implicit, ar crește semnificativ costurile finanțării și refinanțării datoriei publice a României cu impact direct asupra bugetului de stat. Legea dării în plată a avut deja un impact negativ asupra percepției agențiilor de rating, instituțiile de credit cu acționariat majoritar străin putând declanșa acțiuni în justiție împotriva statului român.

8. Pentru aceste argumente, autorul sesizării solicită admiterea criticilor formulate și constatarea neconstituționalității Legii pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, în ansamblul ei.

9. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Avocatului Poporului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

10. **Președintele Senatului** a transmis, prin Adresa nr.I 2767 din 9 noiembrie 2016, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.10804 din 9 noiembrie 2016, punctul său de vedere în care se arată că textele criticate sunt foarte clare și exprimă neechivoc voința imperativă a legiuitorului de a interzice unităților de credit și persoanelor care fac împrumuturi în franci elvețieni să introducă în actele adiționale de conversie alte dispoziții decât cele care ar fi stabilite prin legislația aferentă. Interesul urmărit de legiuitor prin această prevedere constă în protecția persoanelor care fac împrumuturi în franci elvețieni, față de conduita unităților creditoare, care pot stabili clauze în defavoarea acestora, de natură a le afecta, „prin consecințele extrem de grave asupra situației lor materiale, însăși demnitatea ființei

umane, garantate constituțional”. Legea specială poate stabili oricând prevederi care să echilibreze interesele băncilor de a obține profit de pe urma împrumuturilor acordate, cu cele ale consumatorilor, în caz de schimbare semnificativă a cursului valutar. Este adevărat că prin această prevedere imperativă, Parlamentul încalcă principiul relativității efectelor actului juridic civil prevăzut de art.1270 alin.(1) din Codul civil, dar acesta nu are forța juridică a unei dispoziții constituționale, astfel că „nu i se poate aduce Parlamentului acuza că prin lege specială introduce o regulă derogatorie de la un regim juridic determinat”.

11. Cu privire la critica referitoare la încălcarea principiului neretroactivității legii civile, Președintele Senatului arată că, în realitate, dispozițiile legii criticate se aplică unor raporturi juridice aflate în derulare, vizând restul de credit nerambursat, care va face obiectul conversiei. Parlamentul a respectat cu rigoare dispozițiile art.15 alin.(2) din Constituție, și implicit principiul neretroactivității legii, astfel că nu poate fi reținută nici critica referitoare la nesocotirea art.11 privind forța obligatorie a tratatelor internaționale.

12. În ceea ce privește critica raportată la principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, consacrat în art.16 alin.(1) din Constituție, formulată în sensul că legea care face obiectul contestării se referă doar la persoanele cărora li s-au acordat credite în franci elvețieni, nu și la cele care au contractat împrumuturi bancare în altă valută, care, excluse fiind de la aplicarea legii, sunt discriminate, Președintele Senatului consideră că principiul nediscriminării nu este consacrat în art.16 alin.(1) din Constituție, așa cum afirmă Guvernul în sesizare, ci în art.4 alin.(2) din Legea fundamentală, iar reglementarea de către Parlament a raporturilor juridice ale căror subiecte sunt persoanele care s-au împrumutat în franci elvețieni nu se întemeiază pe un criteriu de discriminare prevăzut la art.4 alin.(2) din Constituție.

13. În concluzie, Președintele Senatului solicită respingerea obiecției de neconstituționalitate ca neîntemeiată.

14. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis prin Adresa nr.2/7083 din 11 noiembrie 2016, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.11029 din 11 noiembrie 2016, punctul său de vedere în care, analizând dispozițiile modificărilor contestate și prevederile constituționale ale art.1 alin.(5), se apreciază că invocarea acestora din urmă este pur formală, fiind irelevantă din punct de vedere constituțional. Astfel, apare firească necesitatea de a întări interdicția introducerii de dispoziții suplimentare în actele adiționale de conversie, întrucât în cazul de față este vorba despre un tip de acte adiționale a căror ne semnare de către consumator nu este considerată acceptare tacită, așa cum prevede art.40 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010 și cum s-a întâmplat în anul 2010, odată cu implementarea actului normativ, când băncile au introdus și alte prevederi decât cele impuse de ordonanța de urgență (cu titlu de exemplu, schimbarea tipului dobânzii din dobândă fixă în dobândă variabilă ori redenumirea unor comisioane). Referitor la criticile aduse art.49¹ alin.(3) și (4) al Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010, se susține că, la adoptarea acestor norme, au fost luate în considerare prevederile Directivelor 2008/48/CE și 2014/17/CE care conțin o prevedere similară privitoare la caracterul imperativ al directivelor. Chiar dacă Directiva 2014/17/CE nu se aplică, conform art.43 alin.(1), „contractelor de credit existente înainte de 21 martie 2016”, data intrării sale în vigoare, se observă grija legiuitorului european pentru asigurarea protecției garantate consumatorului, respectiv înlăturarea oricărei posibilități ca prin formularea contractelor să se ajungă la eludarea măsurilor pe care statele membre le adoptă prin transpunerea celor două directive.

15. Referitor la criticile aduse de autorul sesizării care vizează încălcarea prevederilor art.11 alin.(1) și (2) și art.15 alin.(2) din Constituție, precum și ale art.4 alin.(3) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Președintele Camerei Deputaților

apreciază că, potrivit normei de drept european invocate, „statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii”. Obiectivele Uniunii Europene sunt definite în mod generic în cadrul art.21 din TUE care face trimitere la o serie de principii ce au finalitatea de a aduce bunăstare în statele Uniunii, prin promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, prin respectarea demnității umane și a promovării solidarității și egalității între oameni, dar și prin promovarea dezvoltării durabile pe plan economic, social și de mediu a țărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de a eradica sărăcia. Însă, „legea criticată nu reprezintă o transpunere a Directivei 2014/17, ci o lege care completează Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010, care reglementează și în același timp sancționează un comportament iresponsabil și înșelător al instituțiilor de credit”. Atât Directiva 2008/48, cât și Directiva 2014/17 reprezintă mecanisme de protecție sporită a consumatorului în materia contractelor de credit încheiate cu instituțiile bancare. Legea criticată, care prevede că se aplică și contractelor de credit aflate în derulare, conține o soluție confirmată de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin decizia pronunțată în C-602/10 ANPC Călărași vs. Volksbank Romania S.A. Ținând cont de jurisprudența europeană, conform art.148 alin.(2) din Constituție, deciziile Curții de Justiție a Uniunii Europene sunt obligatorii și fac parte din dreptul intern.

16. Având în vedere considerentele expuse, Președintele Camerei Deputaților apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

17. **Avocatul Poporului** nu a comunicat punctul său de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

18. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea *admisibilității acesteia*. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din lege,

potrivit căruia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*” Astfel, se constată că actul supus controlului este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de Guvernul României, sub semnătura prim-ministrului, care potrivit dispozițiilor legale, întrunește calitatea de titular al sesizării.

19. **Obiectul sesizării de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori. Legea are ca obiect de reglementare completarea Capitolului IV din ordonanța de urgență cu o secțiune nouă, Secțiunea 2¹, cu privire la „*Informații și drepturi ce trebuie incluse în contractele de credit în moneda străină*”, precum și cu alte dispoziții corespunzătoare modificărilor operate.

20. Autorul sesizării susține că actul normativ criticat contravine prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) care consacră obligativitatea respectării legii și a Constituției, art.11 alin.(1) și (2) privind dreptul internațional și dreptul intern, art.15 alin.(2) privind principiul neretroactivității legii civile, precum și art.16 referitor la egalitatea în drepturi a cetățenilor.

21. Analizând cadrul legislativ în materia contractelor de credit pentru consumatori, Curtea reține că, respectând obligația de transpunere și implementare în legislația națională a Directivei 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, legiuitorul român derivat a adoptat ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori***, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.389 din 11 iunie 2010, prin care se stabilesc drepturile și obligațiile creditorilor și

consumatorilor, într-un cadru de reglementare unitar cu cel de la nivelul Uniunii Europene. Ordonanța de urgență a fost aprobată prin Legea nr.288/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.888 din 30 decembrie 2010, și nu s-a aplicat contractelor în curs de derulare la data intrării sale în vigoare. Ordonanța de urgență a abrogat *Legea nr.289/2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor, persoane fizice*, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.319 din 23 aprilie 2008. De asemenea, de la data intrării sale în vigoare, prevederile *Legii nr.190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 611 din 14 decembrie 1999, cu modificările și completările ulterioare, se aplică numai contractelor încheiate cu persoane juridice, cu excepția unor prevederi strict enumerate care se aplică și contractelor încheiate cu consumatori persoane fizice.

22. Ulterior, în septembrie 2016, a fost adoptată ***Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori***, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 20 septembrie 2016, care transpune în legislația națională Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1.093/2010, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 60 din 28 februarie 2014. Scopul reglementării este acela de a sprijini consumatorii, în contextul în care, pe parcursul derulării unui contract de credit garantat cu un bun imobil, aceștia întâmpină dificultăți economico-financiare ce pot apărea atât din cauza variației dobânzii sau a cursului de schimb valutar, dar și ca urmare a altor aspecte

neprevăzute, precum și de a asigura educația consumatorilor cu privire la practicile responsabile de împrumut și de gestionare a datoriilor. Ordonanța de urgență se aplică tuturor contractelor de credit pentru consumatori privind vânzarea, respectiv cumpărarea unor bunuri imobile, contractelor de credit garantate cu ipotecă asupra unor bunuri imobile și contractelor de credit ce implică un drept legat de un bun imobil. Odată cu adoptarea acestui act normativ este modificată Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010, în sensul scoaterii de sub incidența acesteia din urmă a contractelor menționate mai sus, care vor fi guvernate de noua reglementare. Noua reglementare prevede în Capitolul VI, intitulat „*Împrumuturi în valută*”, „*dreptul consumatorului de a putea converti, oricând pe parcursul relației contractuale, contractul de credit într-o monedă alternativă*” (art.31), potrivit procedurii stabilite de lege, la „*cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României în ziua solicitării conversiei*” (art.34). Moneda alternativă poate fi moneda în care, în principal, consumatorul își primește venitul sau deține activele care finanțează plata creditului sau moneda statului membru în care consumatorul fie a avut reședința la momentul la care a fost încheiat contractul de credit, fie își are reședința la data formulării cererii de reconversie. Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 prevede obligațiile creditorului de a-l informa pe consumator în legătură cu o creștere a cuantumului total plătit de către acesta sau al ratelor periodice care *variază cu mai mult de 20%* în raport cu valoarea la care s-ar ridica dacă s-ar aplica cursul de schimb de la momentul încheierii contractului între moneda contractului de credit și moneda națională și de a-i prezenta dreptul de conversie într-o monedă alternativă și condițiile în care se poate efectua acesta. Conform art.35 alin.(2), „*Modificarea contractelor aflate în derulare se va face prin acte adiționale convenite cu creditorii, fără costuri, respectiv comisioane percepute de creditorii sau alte garanții din partea consumatorilor*”. Astfel, dispozițiile art.31-37 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 reglementează norme cu

caracter general, aplicabile în materia împrumuturilor în valută, respectiv a conversiei contractelor de credit într-o monedă alternativă.

23. *Legea supusă controlului de constituționalitate* reglementează modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010, introducând o obligație în sarcina creditorilor contractelor de credit acordate în franci elvețieni de a efectua conversia în lei a soldului creditului exprimat în franci elvețieni, precum și dreptul consumatorului de a se adresa instanței în vederea recalculării debitului în cazul contractelor de credit externalizate/vândute/cesionate și în cazul contractelor încheiate cu consumatori care au fost supuși executării silite. Conversia se realizează la „*cursul de schimb al Băncii Naționale a României valabil la data încheierii contractului/convenției de credit în franci elvețieni*”. Legea prevede expres că se aplică și contractelor de credit în franci elvețieni privind vânzarea, respectiv cumpărarea unor bunuri imobile, contractelor de credit garantate cu ipotecă asupra unor bunuri imobile, contractelor de credit ce implică un drept legat de un bun imobil, reintroducând, sub acest aspect, aceste tipuri de contracte sub incidența Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010, de sub a cărei sferă de aplicare le scosese Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016. Legea prevede expres că prevederile sale se vor aplica cu derogare de la regula cuprinsă în art.95 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010, potrivit căreia „*Prevederile prezentei ordonanțe de urgență nu se aplică contractelor în curs de derulare la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență [...]*”.

24. În acest context legislativ, Curtea apreciază necesară formularea unor precizări cu privire procedura legislativă parcursă de *Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori*, supusă controlului de constituționalitate.

25. În contextul adoptării Directivei 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014, un număr de 131 de deputați și

senatori a inițiat, la data de 12 februarie 2014, legea în cauză, care în Expunerea de motive, prezenta următoarele argumente: „obiectul de reglementare al prezentei propuneri legislative urmărește protejarea consumatorilor care au credite într-o monedă străină, alta decât moneda națională, de majorarea ratelor bancare, cauzată de fluctuațiile cursului de schimb valutar. Prin prezenta propunere legislativă se acordă posibilitatea consumatorilor de a opta pentru conversia creditelor, din moneda străină în lei, fără costuri suplimentare, comisioane sau garanții adiționale. [...] Prezenta propunere acordă consumatorilor de credite dreptul de a solicita conversia în lei sau în orice altă monedă străină a creditelor pe care le-au contractat în euro sau în alte monede străine [...], nu creează tratamente diferențiate, inegale sau discriminatorii, deoarece se aplică în mod uniform creditelor în curs de derulare și creditelor viitoare, respectând normele și principiile egalității în drepturi”. De asemenea, se menționează că propunerea legislativă are în vedere și dreptul european privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale, respectiv dispozițiile Directivei 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului. Propunerea legislativă prevedea efectuarea conversiei la cursul de schimb aplicabil în ziua realizării conversiei, dacă în contractul de credit nu se specifica altfel. *Propunerea legislativă a fost adoptată în prima Cameră sesizată, Senatul României, la data de 18 iunie 2014 și transmisă Camerei Deputaților, la data de 23 iunie 2014.*

26. La data de 20 septembrie 2016, este publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile, precum și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, pe care Guvernul a adoptat-o pentru a evita declanșarea *procedurii de infringement* de către Comisia Europeană împotriva României, pentru neimplementarea în dreptul intern a prevederilor Directivei

2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1.093/2010. Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 preia în Capitolul VI, intitulat „*Împrumuturi în valută*”, conținutul propunerii legislative, în integralitatea sa.

27. Procedura legislativă este reluată în Camera decizională, abia în data de 11 octombrie 2016, când este primit raportul comun întocmit de Comisia pentru buget, finanțe și bănci și de Comisia juridică, de disciplină și imunități ale Camerei Deputaților, prin care se formulează mai multe amendamente asupra propunerii inițiale. *Legea este adoptată de către Camera Deputaților, cu amendamentele propuse, la data de 18 octombrie 2016, și trimisă Președintelui României spre promulgare la data de 24 octombrie 2016, dată la care Guvernul formulează prezenta sesizare de neconstituționalitate.*

28. Examinând conținutul normativ al actului supus aprobării Parlamentului, Curtea reține că ***procedura de legiferare nu a respectat cerințele constituționale care consacără principiul bicameralismului***, potrivit căruia dezbaterile parlamentare a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea în acest sens Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 30 aprilie 2008).

29. Pe cale jurisprudențială (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, sau Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011), Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care prin procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

30. *Analiza comparativă a conținutului normativ a actelor adoptate în prima Cameră sesizată (Senatul), respectiv în Camera decizională (Camera Deputaților) relevă următoarele diferențe: pe de o parte, prima Cameră sesizată (în ședința plenului Senatului din 18 iunie 2014) adoptă propunerea legislativă, în forma redactată de inițiator, care prevede: dreptul consumatorului de a putea cere convertirea contractului de credit într-o monedă alternativă, de regulă, cea în care consumatorul își primește venitul sau deține activele care finanțează plata creditului sau cea a statului membru al Uniunii Europene în care consumatorul fie a avut reședința la momentul la care a fost încheiat contractul de credit, fie își are reședința la data formulării cererii de reconversie; cursul de schimb la care se efectuează conversia este rata de schimb a pieței, aplicabilă în ziua realizării conversiei; obligația instituției creditoare de a informa debitorul cu privire la creșterea cuantumului total plătit de către acesta sau al ratelor periodice cu mai mult de 20% în raport cu valoarea la care s-ar ridica dacă s-ar aplica cursul de schimb de la*

momentul încheierii contractului între moneda contractului de credit și moneda națională; dreptul consumatorului de a rambursa anticipat creditul convertit; aplicarea dispozițiilor referitoare la conversie și contractelor de credit în curs de derulare. *Pe de altă parte*, Camera decizională (în ședința plenului Camerei Deputaților din 18 octombrie 2016 în care a admis 19 amendamente) aduce completări legii inițiate de deputați și senatori, modificând toate articolele acesteia. Astfel, deși titulatura Secțiunii 2¹, ce ar urma să completeze Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2010, rămâne una cu caracter general - „*Informații și drepturi ce trebuie incluse în contractele de credit în monedă străină*”-, modificările vizează exclusiv contractele de credit în franci elvețieni, instituind obligația creditorilor de a efectua conversia în lei a soldului, sub sancțiunea aplicării unei amenzi contravenționale și a altor sancțiuni contravenționale; actul adițional încheiat cu ocazia conversiei va încadra corespunzător creditul ca fiind „imobiliar” sau „ipotecar”, indiferent de cum a fost denumit/vândut/raportat inițial produsul bancar prin care s-a contractat un împrumut pentru achiziționarea unui imobil, teren, construcție, reabilitare, consolidare, extindere; cursul de schimb la care se efectuează conversia este cursul de schimb al B.N.R. valabil la data încheierii contractului/convenției de credit în franci elvețieni; costurile creditului convertit în lei nu pot fi mai împovărătoare pentru consumator; dreptul consumatorului de a rambursa anticipat creditul convertit; dreptul consumatorului de a se adresa instanței în vederea recalculării debitului în cazul contractelor de credit externalizate/vândute/cesionate și în cazul contractelor încheiate cu consumatori care au fost supuși executării silite; dreptul consumatorilor de a solicita băncilor care au procedat la conversia creditelor în franci elvețieni de a reveni la contractul în franci elvețieni, conversie realizându-se în condițiile prezentei legi; sumele care ar fi fost încasate în plus de creditor de la consumator pe perioada conversiei din franci elvețieni în lei sau euro „se achită creditorului în tranșă unică la data semnării actului

adițional de conversie” sau „se vor adăuga la ultimul sold al creditului exprimat în franci elvețieni după care se va efectua conversia în lei”.

31. Curtea constată, astfel, că legea, în redactarea pe care a adoptat-o Camera Deputaților, se îndepărtează în mod substanțial atât de textul adoptat în Senat, cât și de obiectivele urmărite de inițiativa legislativă. ***Prin modificările aduse, Camera Deputaților reglementează dispoziții care nu au fost niciodată și în nicio formă puse în dezbateră Senatului, ca prima Cameră sesizată. Observăm că aceste modificări sunt semnificative, de substanță, sub mai multe aspecte, cele mai importante fiind: lipsa acordului de voință în ceea ce privește operațiunile de conversie a contractelor de credit; creditele vizate sunt exclusiv cele în franci elvețieni; extinderea sferei de incidență a legii și cu privire la contractele de credit externalizate sau în fază de executare silită; realizarea conversiei la cursul de schimb franc elvețian/leu valabil la data încheierii contractului de credit, iar nu la data conversiei; posibilitatea revenirii la contractul în franci elvețieni, la cererea consumatorului. Mai mult, legea nu mai prevede obligația creditorului de a informa debitorul cu privire la creșterea cuantumului total plătibil de către consumator sau al ratelor periodice peste o anumită valoare (cu mai mult de 20%, așa cum au prevăzut inițiatorii propunerii legislative) în raport cu valoarea la care s-ar ridica dacă s-ar aplica cursul de schimb de la momentul încheierii contractului între moneda contractului de credit și moneda națională, în vederea exprimării opțiunii acestuia din urmă pentru conversia soldului creditului.***

32. Pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea reține că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din analiza dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea constată că soluțiile adoptate de Camera Deputaților nu au făcut obiectul inițiativei legislative și nu au fost dezbătute în Senat. Cu alte

cuvinte, *Camera Deputaților*, adoptând Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, *a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii*, contrar art.61 din Constituție. De asemenea, Curtea mai constată că legea adoptată de Camera Deputaților *se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorii săi, și anume acordarea dreptului consumatorilor de credite de a solicita conversia în lei sau în orice altă monedă străină a creditelor pe care le-au contractat în euro sau în alte monede străine* fără a crea tratamente diferențiate, inegale sau discriminatorii, cu aplicarea uniformă asupra creditelor în curs de derulare și creditelor viitoare, respectând normele și principiile egalității în drepturi, precum și de la finalitatea de a crea un cadru unitar, bazat pe concepte juridice clar definite, care să reglementeze anumite aspecte ale raporturilor contractuale dintre comercianți și consumatori.

33. Pentru toate aceste argumente, Curtea apreciază că legea a fost adoptată de Camera Deputaților cu încălcarea principiului bicameralismului, întrucât, pe de o parte, relevă existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, se abate de la obiectivele urmărite de inițiatorii propunerii legislative și respectate de prima Cameră sesizată. Așadar, Curtea constată că Camera Deputaților nu a respectat procedura constituțională și regulamentară de adoptare a Legii pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, fapt ce determină *neconstituționalitatea acesteia prin raportare la dispozițiile art.61 alin.(2) din Legea fundamentală*.

34. În continuare, Curtea urmează a analiza criticile formulate cu privire la conținutul normativ al actului supus controlului, respectiv dispozițiile privind contractele de credit pentru consumatori, astfel cum au fost modificate prin Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010.

35. Creditul bancar este definit ca fiind acel angajament de punere la dispoziție sau acordare a unei sume de bani ori prelungire a scadenței unei datorii, în schimbul obligației debitorului la rambursarea sumei respective, precum și la plata unor dobânzi sau a altor cheltuieli legate de această sumă precum comisioanele de angajament, de urmărire sau de gestionare a respectării dispozițiilor contractuale sau orice angajament de achiziționare a unui titlu care încorporează o creanță. Regula generală aplicabilă în materia împrumutului de consumație este înscrisă în art.1584 din Codul civil din 1865, respectiv art.2158 alin.(1) teza a doua din actualul Cod civil, dreptul comun aplicabil contractelor de credit, pe lângă legislația specială. Conform acestor prevederi legale, principala obligație a împrumutatului este de a restitui „lucrurile împrumutate în aceeași calitate și cantitate”, respectiv „aceeași sumă de bani sau cantitate de bunuri de aceeași natură și calitate”. Dispozițiile art.1578 din Codul civil din 1865 consacră obligația împrumutatului de a restitui aceeași sumă numerică înscrisă în contract, ceea ce în doctrină a fost numit **principiul nominalismului**, astfel, „*Obligația ce rezultă dintr-un împrumut în bani este totdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract.*”

Întâmplându-se o sporire sau o scădere a prețului monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decât în speciile aflătoare în curs în momentul plății.”

36. De altfel, principiul nominalismului a fost preluat și în noul Cod civil, la art.2164 alin.(2), potrivit căruia „*În cazul în care împrumutul poartă asupra unei sume de bani, împrumutatul nu este ținut să înapoieze decât suma nominală primită, oricare ar fi variația valorii acesteia, dacă părțile nu au convenit altfel*”.

37. Textul legal are caracter supletiv, astfel că *părțile au posibilitatea să deroge de la principiul nominalismului*, dacă se întrunește acordul de voință în acest sens. Cu alte cuvinte, principiul nominalismului nu se aplică acelu contract în care

părțile au convenit în mod expres să înlăture incidența normei din Codul civil sau acelu contract în care părțile au convenit în mod indirect derogarea de la acest principiu, introducând o clauză contractuală de indexare, al cărei scop este menținerea valorii reale a obligațiilor pe tot timpul executării lor. În cazul în care contractul nu cuprinde clauzele derogatorii menționate, devine incidentă norma de drept comun în această materie, respectiv art.1578 din Codul civil din 1865 sau art.2164 alin.(2) din noul Cod civil.

38. În virtutea principiului nominalismului monetar, suma acordată cu titlu de împrumut trebuie restituită întocmai, indiferent de valorizarea sau devalorizarea acesteia. Desigur că la această sumă, potrivit convenției părților, urmează a fi adăugate sumele care reprezintă costurile asociate cu acordarea creditului – dobânda și comisioanele prevăzute în contract. Același principiu se aplică în cazul concret al contractului de credit (care nu reprezintă altceva decât un tip de contract de împrumut de consumație cu dobândă), atâta vreme cât acordarea creditului în monedă străină este permisă conform reglementărilor legale și câtă vreme împrumutatul are obligația de a restitui lucruri de aceeași cantitate și calitate. Clauza contractuală care prevede că rambursarea creditului urmează să se realizeze în moneda în care a fost contractat creditul, chiar și în condițiile aprecierii/deprecierii acestei monede comparativ cu moneda națională, reprezintă o transpunere a legii în domeniul contractual, adică a principiului nominalismului monetar, niciun act normativ neinterzicând acordarea și rambursarea creditelor în monedă străină. Într-o atare situație, ambele părți își asumă riscul ca pe parcursul executării contractului suma restituită de împrumutat să valoreze mai puțin sau mai mult la momentul restituirii decât la momentul acordării, raportat la o altă monedă considerată etalon, sau, mai corect din punct de vedere obiectiv, raportat la aur.

39. Odată cu încheierea contractului, se realizează acordul de voință al părților care agreează integral condițiile stipulate în acest act juridic. Opțiunea pentru

un credit într-o monedă străină este făcută conștient și cu bună-știință de către debitor, în considerarea avantajelor pe care acest credit le oferea în comparație cu celelalte produse de creditare oferite atât de creditor, cât și de alți furnizori de produse bancare (cost mai redus, acces la o sumă mai mare de bani, posibilitatea de a-și realiza investiții mai substanțiale etc.) Concomitent cu identificarea avantajelor acestui tip de credit, împrumutatul are posibilitatea de a identifica și dezavantajele lui, printre care riscul de a angaja o sumă mai mare de lei pentru restituirea unui credit în valută comparativ cu cel în lei (dacă aceasta este moneda în care obține principalele venituri).

40. Obligația de a rambursa ceea ce s-a primit cu titlu de împrumut - suma împrumutată -, care reprezintă *obiectul contractului*, impune împrumutatului obligația de a achiziționa la data scadenței valuta împrumutată în quantumul ratei datorate - bun fungibil și consumptibil - și de a restitui această sumă băncii creditoare. Această obligație este o obligație esențială a împrumutatului, fiind reglementată expres de lege și impusă de principii fundamentale de drept: principiul forței obligatorii a contractului - art.969 din vechiul Cod civil/art.1270 din actualul Cod civil -, principiul executării obligațiilor cu bună-credință – art.970 din vechiul Cod civil/art.1170 din actualul Cod civil - și principiul îmbogățirii fără justă cauză, potrivit căruia nimeni nu se poate îmbogăți pe seama altei persoane. Prin urmare, clauzele referitoare la restituirea creditului în aceeași monedă în care a fost acordat reglementează obligația esențială a împrumutatului, ținând de obiectul principal al contractului.

41. *Riscul valutar inerent este un element al prețului contractului de credit acordat în monedă străină, atât timp cât împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în aceeași monedă.* Ca urmare, diferențele între valorile ratelor lunare generate de aplicarea ratelor de schimb valutar între moneda creditului și moneda în

care împrumutatul își realizează veniturile sunt o parte componentă a prețului contractului, fiind incluse inerent în obiectul contractului.

42. Din analiza dispozițiilor legale în vigoare (Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016), *Curtea constată că mecanismul conversiei în materia contractelor de credit în monedă străină prevede dreptul consumatorului de a putea cere convertirea contractului de credit într-o monedă alternativă, de regulă, cea în care consumatorul își primește venitul sau deține activele care finanțează plata creditului sau cea a statului membru al Uniunii Europene în care consumatorul fie a avut reședința la momentul la care a fost încheiat contractul de credit, fie își are reședința la data formulării cererii de reconversie. Cursul de schimb la care se efectuează conversia este rata de schimb a pieței, aplicabilă în ziua realizării conversiei.* Ordonanța de urgență a Guvernului nr.52/2016 prevede obligația instituției creditoare de a informa debitorul cu privire la creșterea cuantumului total plătit de către acesta sau al ratelor periodice cu mai mult de 20% în raport cu valoarea la care s-ar ridica dacă s-ar aplica cursul de schimb de la momentul încheierii contractului, precum și dreptul consumatorului de a rambursa anticipat creditul convertit. De asemenea, actul normativ prevede aplicarea dispozițiilor referitoare la conversie și contractelor de credit în curs de derulare la data intrării sale în vigoare.

43. În ceea ce privește contractele de credit în franci elvețieni, legea dedusă controlului de constituționalitate stabilește un regim juridic diferit față de reglementarea de drept comun, derogatoriu de la acesta. Prin normele legale criticate se stabilește în sarcina creditorului o obligație de a face, aceea de acceptare a înlocuirii soldului sumei datorate într-o valută cu suma echivalentă în lei, dar nu la cursul de schimb valabil la data efectuării conversiei, ci la cel stabilit la o dată anterioară realizării operațiunii, considerat mai favorabil uneia dintre părți, respectiv consumatorului. Sub aceste aspect, Curtea urmează a analiza în ce măsură noile

dispoziții sunt compatibile cu principiile constituționale invocate de autorul sesizării și cu legislația infraconstituțională în vigoare.

44. În lumina celor expuse în prealabil, Curtea apreciază că ***incidența principiului nominalismului monetar în contractele de credit în franci elvețieni nu constituie o piedică în calea aplicării mecanismului impreviziunii***, dacă sunt îndeplinite condițiile de incidență ale acestuia.

45. Astfel, potrivit ***Deciziei nr.623 din 25 octombrie 2016***, prin care Curtea Constituțională a efectuat controlul de constituționalitate al Legii nr.77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, contractul de credit ”presupune un risc inerent asumat în mod voluntar de cele două părți ale contractului, în baza autonomiei lor de voință, principiu care caracterizează materia încheierii contractului, și unul supra-adăugat care nu a putut face obiectul *in concreto* a unei previzionări de către niciuna dintre acestea, risc care trece dincolo de puterea de prevedere a cocontractanților și care ține de intervenirea unor elemente ce nu puteau fi avute în vedere la momentul a quo.[...] Însă, odată constatată depășirea riscului inerent contractului și survenirea celui supra-adăugat, intervenția asupra acestuia devine obligatorie și trebuie să fie efectivă, fie în sensul încetării, fie în cel al adaptării sale noilor condiții, ea producând efecte juridice pentru viitor, prestațiile deja executate rămânând câștigate contractului.” (paragrafele 96 și 98)

46. În continuare, Curtea a reținut că ”din coroborarea dispozițiilor art.969 și art.970 din Codul civil din 1864, rezultă două principii interdependente pe care se întemeiază contractul civil: puterea de lege/forța obligatorie pe care acesta o are pentru părțile contractante, pe de parte, și buna-credință în executarea acestuia, pe de altă parte. Puterea de lege a contractului vizează nu numai ceea ce contractul prevede expres în clauzele sale, ci și toate urmările, ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa (art.970 alin.2 din Codul civil din 1864). Cu alte cuvinte,

echitatea, corolar al bunei-credințe, guvernează contractul civil de la nașterea sa până la epuizarea tuturor efectelor, independent de existența unei clauze exprese în cuprinsul contractului. Așadar, executarea unui contract civil este legitimă atâta timp cât este rezultatul întrunirii cumulative a celor două principii (forța obligatorie și executarea cu bună-credință), principii care nu au existență de sine-stătătoare, ci se condiționează reciproc. *Teoria impreviziunii, fundamentată pe cele două principii, atenuează caracterul obligatoriu al contractului, în măsura în care, pe perioada executării acestuia, intervine o situație imprevizibilă, însă niciuna dintre părțile contractante nu abdică de la obligațiile care îi revin potrivit executării cu bună-credință a contractului.* Așadar, echitatea, alături de buna-credință, oferă un fundament al impreviziunii, pornind de la relația existentă între ele. Prin urmare, potrivit arhitecturii constituționale și legale, în caz de neînțelegere între părți, *evaluarea existenței situației neprevăzute* (condiție obiectivă) și a efectelor sale asupra executării contractului, a bunei-credințe în exercitarea drepturilor și obligațiilor contractuale ale părților (condiții subiective), precum și a echității (ce presupune atât o latură obiectivă, cât și una subiectivă) *trebuie realizată cu maximă rigoare și cade în sarcina instanței judecătorești*, organ care beneficiază de garanția de independență și imparțialitate și care, pe această cale, dobândește un rol important în determinarea condițiilor de executare a contractului. Consecința luării în considerare a criteriului bunei-credințe constituie o lărgire a rolului judecătorului în contract, dar securitatea juridică nu va fi pusă în pericol, întrucât intervenția judiciară este limitată de îndeplinirea condițiilor specifice impreviziunii contractuale”. (paragrafele 99 și 100)

47. Controlul judecătoresc va viza în această situație ”condițiile cu caracter obiectiv referitoare la cauza schimbării circumstanțelor (existența situației neprevăzute) sau la cuprinsul contractului (absența unei clauze de adaptare a contractului), și condițiile cu caracter subiectiv referitoare la atitudinea/conduita

părților contractante (lipsa culpei debitorului în executarea contractului) sau la efectele schimbării circumstanțelor (caracterul licit al neexecutării obligațiilor contractuale)”(paragraful 117).

48. Mai mult, în condițiile în care trăsătura esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și obligativitatea respectării legii, *”singura interpretare care se subsumează cadrului constituțional în ipoteza unei reglementări generale a impreviziunii în executarea contractelor de credit este cea potrivit căreia instanța judecătorească, în lipsa acordului dintre părți, are competența și obligația să aplice impreviziunea în cazul în care constată că sunt îndeplinite condițiile existenței acesteia. Curtea mai reiterează faptul că, față de cadrul legal existent la data încheierii contractelor de credit, prevederile legale criticate trebuie să se aplice doar debitorilor care, deși au acționat cu bună-credință, în conformitate cu prevederile art.57 din Constituție, nu își mai pot îndeplini obligațiile ce rezultă din contractele de credit în urma intervenirii unui eveniment exterior și pe care nu l-au putut prevedea la data încheierii contractului de credit.”* (paragraful 119)

49. Având în vedere cele expuse, Curtea apreciază că **argumentele reținute în Decizia nr.623 din 25 octombrie 2016** privind Legea nr.77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite cu privire la incidența teoriei impreviziunii **sunt pe deplin aplicabile și în materia contractelor de credit în franci elvețieni.** Astfel, *instanța judecătorească are competența și obligația să aplice impreviziunea dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile existenței acesteia, astfel că situația consumatorilor de credite în franci elvețieni cunoaște un remediu judiciar viabil, de natură să înlăture efectele schimbării circumstanțelor care au condus la contractarea creditului.* Aceasta are posibilitatea de interveni asupra contractului în mod efectiv, fie în sensul dispunerii încetării executării sale, fie în cel al adaptării sale noilor condiții, cu efecte juridice doar pentru viitor, prestațiile deja executate

rămânând câștigate contractului. *Adaptarea la noile condiții se poate efectua inclusiv printr-o conversie a ratelor de plată în moneda națională la un curs de schimb pe care instanța îl poate stabili în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei în scopul reechilibrării obligațiilor, curs valutar care poate fi cel de la data încheierii contractului, cel de la data survenirii evenimentului imprevizibil sau cel de la data efectuării conversiei.*

50. Or, *legea supusă controlului de constituționalitate reglementează o impreviziune aplicabilă ope legis*, prevăzând expres obligația creditorilor contractelor de credit acordate în franci elvețieni de a efectua conversia în lei a soldului creditului exprimat în franci elvețieni la „cursul de schimb al Băncii Națională a României valabil la data încheierii contractului/convenției de credit în franci elvețieni”. În aceste condiții, *se înlătură incidența teoriei impreviziunii, astfel cum aceasta a fost configurată de Curtea Constituțională prin Decizia nr.623 din 25 octombrie 2016, care presupune controlul efectiv al instanței judecătorești* cu privire la starea de fapt, respectiv cu privire la cauza și efectele schimbării circumstanțelor de executare a contractului. În decizia citată, *Curtea a sancționat instituția impreviziunii aplicabilă ope legis*, arătând că aceasta ”nu poate fi recunoscută, fiind în contradicție cu prevederile constituționale ale art.1 alin.(3) privind statul de drept, [...], cele ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil, precum și cele ale art.124 privind înfăptuirea justiției. [...] Or, posibilitatea părților din contractele respective de a prezenta situația de fapt dintr-un dosar în fața unei instanțe judecătorești este absolut necesară având în vedere că judecătorul trebuie să verifice această situație, astfel încât instituția [...] [s.n. conversiei creditelor] să nu fie un instrument discreționar pus la dispoziția doar a unei părți și, astfel, să dezechilibreze raportul contractual. Numai în acest fel se poate asigura, în aceste cazuri, respectarea principiului egalității armelor în cadrul procesului civil.”(paragraful 116) Cu alte cuvinte, Curtea reține că numai în condițiile verificării

condițiilor de incidență a impreviziunii de către o instanță judecătorească se poate face distincția între debitorii de bună-credință și cei de rea-credință.

51. Așa fiind, pentru argumentele reținute în prealabil, Curtea constată că ***legea criticată încalcă și dispozițiile art.1 alin.(3) privind statul de drept, art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil, precum și cele ale art.124 privind înfăptuirea justiției.***

52. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a Legii pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori în raport cu art.1 alin.(5) din Constituție, Curtea constată că formularea acesteia este vagă, astfel că nu se poate reține incidența normei constituționale invocate. Din analiza efectuată *supra* de Curte, rezultă că textele legale sunt suficient de clare pentru a stabili consecințele legii analizate, astfel că această critică este neîntemeiată, nefiind încălcate cerințele referitoare la claritatea și previzibilitatea actului normativ.

53. În fine, referitor la criticile formulate din perspectiva dispozițiilor art.11, art.15 alin.(2), art.16 alin.(1), art.44 alin.(2) teza întâi și art.148 din Constituție, Curtea apreciază că, în măsura în care aplicarea mecanismului impreviziunii presupune un ***control efectiv al instanței judecătorești*** cu privire la starea de fapt, respectiv cu privire la cauza și efectele schimbării circumstanțelor de executare a contractului, cu garanțiile pe care un atare control le implică, principiile constituționale pretins a fi încălcate își vor găsi protecția în actul jurisdicțional pronunțat de instanță. Prin urmare, Curtea apreciază că argumentele reținute în Decizia nr.623 din 25 octombrie 2016, paragraful 116, sunt pe deplin aplicabile și în prezenta speță, astfel că numai în condițiile verificării teoriei impreviziunii de către un judecător se poate face distincția ”între debitorii de bună-credință și cei de rea-credință, între cei care nu mai pot să plătească și cei care nu mai vor să plătească”. Mai mult, Curtea observă că obiectul de reglementare al Legii pentru completarea

Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori se suprapune cu cel al Legii nr.77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ceea ce privește contractele de credit pentru consumatori privind vânzarea, respectiv cumpărarea unor bunuri imobile, contractelor de credit garantate cu ipotecă asupra unor bunuri imobile și contractelor de credit ce implică un drept legat de un bun imobil, astfel că nimic nu împiedică debitorul contractului de credit în franci elvețieni să solicite instanței judecătorești aplicarea dispozițiilor Legii nr.77/2016, în configurația primită prin Decizia nr.623 din 25 octombrie 2016, și, implicit, reamenajarea contractului de credit al cărui consumator este.

54. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

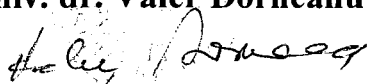
Admite obiecția de neconstituționalitate și constată că Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori este neconstituțională, în ansamblul său.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 februarie 2017.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,
Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,
Mihaela Senia Costinescu

